

Slotermeerwandeltochten 1950-1958

In ons archief hebben we inmiddels heel veel informatie over allerlei onderwerpen die betrekking hebben op Woudsend in vroeger jaren. Ook op het gebied van sport en uit een vorig stuk over de 155-jarige IJclub van het dorp bleek dat daar veel over te vertellen viel. Ook voetbal kent een lange traditie en er zijn ook mooie foto's en zelfs filmpjes over de gymnastiekgroepen van vroeger. Het mapje over de wandelsport en met name over de Slotermeerwandeltochten is maar dunnetjes. Dit sportevenement heeft ook maar een beperkt aantal jaren plaatsgevonden: de eerste tocht in 1950, de laatste - waar ik zelf als 13-jarige aan meedeed - in 1958. Waarschijnlijk was een sterk teruglopend aantal wandelaars een van de redenen, een niet optimale samenwerking met Sloten en Balk een andere, en door miscommunicatie in het laatste jaar viel het doek definitief. In het notulenschriftje wordt geen reden genoemd en ik ben nog even naar mev. Nijdam geweest, want haar man Lolke was al die jaren secretaris, maar ook zij kon er geen uitsluitsel over geven. 't Is dan ook al meer dan een halve eeuw geleden.

Ontstaan

In het schriftje is het volgende te lezen over het ontstaan: In het voorjaar van 1950 kwam er bij het hoofdbestuur van de Woudsender sportverenigingen een vraag van de voetbalclub of het niet mogelijk was om eens een wandeltocht te organiseren, bijvoorbeeld om het Slotermeer. Men zag er wel wat in en er werd contact gelegd met Balk (Middenstandsvereniging) en Sloten (VVV). Van Woudsend woonden de heren B. Okma, A. Buwalda en Lolke Nijdam een eerste vergadering bij. Balk wilde wel meewerken qua controle, maar geen financieel risico lopen en Woudsend moest het dan maar organiseren. Woudsend wilde echter dat zowel de organisatie als de lasten gezamenlijk werden gedragen. Nadat enkele middenstanders zich voor een bepaald bedrag garant stelden werd besloten de tocht door te laten gaan.

De eerste tocht werd gehouden op zaterdag 12 augustus 1950. Het werd een succes met 220 deelnemers. Men kon starten in Balk, Sloten en Woudsend. Er was afgesproken dat iedereen een medaille kreeg en dat drie groepen een prijs zouden krijgen. Later kwamen daar nog eens drie groepspreizen bij, voor junioren en senioren. De tweede tocht, op 21 juli 1951, verliep ook prima met 280 deelnemers, waaronder 5 groepen. Besloten werd toen een bestuur te kiezen: B.K. Okma werd voorzitter, Lolke Nijdam secretaris en B. Steegen-

ga (Balk) penningmeester. De derde tocht was zaterdag 11 juli 1952 met een stijgend aantal deelnemers, namelijk 380 waaronder 8 groepen. Tocht nummer 4 in 1953 had een recordaantal deelnemers van 428, en maar liefst 10 groepen streden om de prijzen. Gezien het stijgend aantal deelnemers moesten er striktere regels komen. Om de groepen beter uit elkaar te houden kregen de groepen die startten in Balk de nummers 1 t/m 5, Sloten 6 t/m 10 en Woudsend 1- t/m 15. Groepen bestonden uit 10 'man', de leider inbegrepen.

De heer Joh. van Brug uit Woudsend zou voor deelnemerskaarten zorgen en men zou financiële steun van Verzekeringmij. Woudsend vragen, drukkerij Hoekstra uit Balk maakte raambiljetten en in de Balkster Courant en het Sneeker Nieuwsblad kwamen advertenties. De medailles kregen vanaf dat jaar een jaardatum. Om te zorgen voor een eerlijke en onpartijdige jurering kwam er in elke plaats een jury van twee personen.

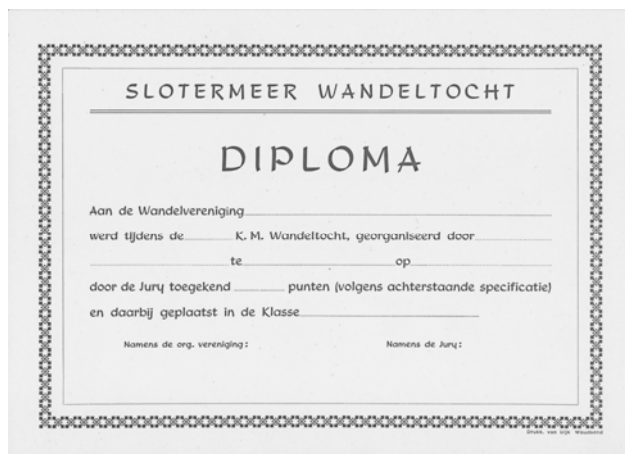
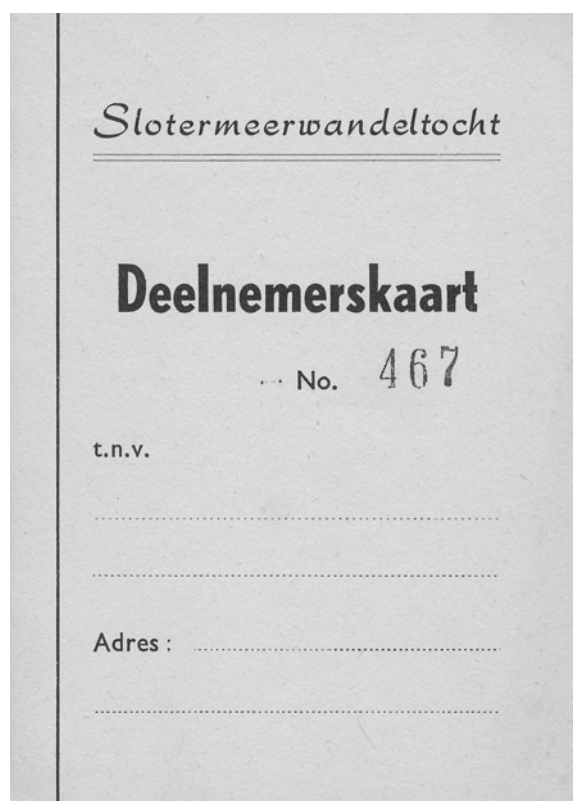

Leden van de gymnastiekvereniging wandelen de 25 km. lange Slotermeerwandeltocht. Het zijn v.l.n.r. Tryntsje Lyklema, Hinke Pruikma, Aaltje Dijkstra, Sjoerdje Lyklema, Pietje Klijnstra, Frida Okma, Tini Agter, ?, Siene Schilstra en Piet Kouwenhoven.

Voor Woudsend waren dat B. Westerhof en B. de Vries, voor Sloten de heer Smit en burgemeester Alta (zijn naam komt regelmatig in alle verslagen voor) en voor Balk moesten nog mensen aangewezen worden. De Woudsender jury beoordeelde de wandelaars op het gedeelte van Spannenburg tot Waterloo. In dat topjaar 1953 was bij de senioren de eerste groeps prijs voor de PTT van Lemmer, de 2e voor de gymnastiekvereniging van Langweer. Bij de junioren de eerste prijs voor de meisjes van de Chr. School Woudsend, de 2e voor de jongens van dezelfde school en er was een eervolle vermelding voor de knapenvereniging. Besloten werd om van deze goede prestaties een diploma te laten drukken wat nagestuurd zou worden. Ook werd besloten de prijswinnaars van het jaar daarvoor nog een diploma te doen toekomen, maar de lijsten konden niet meer achterhaald worden, dus dat ging niet door. Inmiddels werd men ook gesponsord (een woord dat toen nog niet bestond) door de gemeentes waar men doorheen liep en de firma Repko in Sneek. Bij de juring werd gelet op vijf punten: gedrag in Verkeer, op Orde, Netheid en Stemming, op Uithoudingsvermogen en Tempo en op de Leiding. Bij een goede totaalscore had men meer dan 40 punten.

Wisselbeker

In 1954 werd er op 17 juli gewandeld. Er was in deze periode ook vraag naar een wat langere route dan gebruikelijk (26 km) en er bijvoorbeeld een stukje Gaasterlands bos/ Kippenburg bij te trekken, maar gekozen werd voor uniformiteit. Sloten of Balk kreeg de opdracht te zorgen voor 500 deelnemerskaarten en besloten werd dat daar reclame op zou komen om de kosten te drukken. Drukkerij Van Dijk in Woudsend

maakte de raambiljetten. Er werd nog gesuggereerd om een verplichte rust in elke plaats op te leggen maar dat werd verworpen en ook een prijs voor de oudste deelnemer werd afgekeurd. De Brandwaarborgmij. Woudsend bood een prachtige wisselbeker als prijs aan en men was enthousiast, want er was zelfs even sprake van een Sloterveer-schaatstocht en een Sloterveer-tocht te paard. Beide werden niet uitvoerbaar geacht. In de drie plaatsen kwam ook een EHBO stand om te assisteren bij blaren en andere ongemakken. Op de slotvergadering over deze tocht staat vermeld dat er een teleurstellend aantal tippelaars was, namelijk 236: Balk had 97 medailles uitgereikt, Woudsend 87 en Sloten 52. De prachtige wisselbeker van 'Woudsend' moest drie keer achter elkaar of vijf keer in het geheel worden gewonnen, wilde men hem in bezit krijgen. De prijzen bij de senioren waren dat jaar: 1. meisjes Gymnastiekvereniging Woudsend (wisselbeker voor een jaar), 2. RSC Rijs; junioren: 1. Chr. School Woudsend meisjes, 2. idem jongens en 3. Knapenvereniging Woudsend. Vanwege de tegenvallende deelname was er geen (verwacht) groot batig saldo.

Zaterdag 19 juli 1955 was de volgende tocht. Gezien de voorgaande editie waren er weinig veranderingen in de aanpak en organisatie, maar om niet teveel kosten te maken werd besloten om slechts 200 medailles te bestellen en de overgebleven medailles van een nieuw jaartal te voorzien.

Jaarlijks werd er voorafgaande aan de tocht een vergadering gehouden en een paar weken na de tocht een slotvergadering. In het notulenboek wordt stevast melding gemaakt van 'dat door een en ander het toch weer erg laat is geworden toen de voorzitter de vergadering sloot'. Geanimeerd en gezellig was het dus vast wel. In het bestuur waren inmiddels wat wijzigingen maar Woudsender Lolke Nijdam heeft alle jaren het secretariaat op zich genomen. Toch was er in 1955 weer een redelijk aantal deelnemers, namelijk 340. Dit jaar was bij de senioren de eerste prijs en wisselbeker voor de meisjes van de Gymnastiekvereniging Woudsend, 2e de ULO in Balk. Bij de junioren een 1e prijs (lauwertak) voor meisjes van de Chr. School Woudsend en de 2e prijs voor sportvereniging Scharnegoutum.

Er waren dat jaar 8 groepen.

In de openingsvergadering van 1956 meldde de secretaris dat hij de vier gemeenten weer zou aanschrijven voor permissie van doortocht en een bijdrage. Het bleek dat de gemeente Sloten en Doniawerstal verzuimd hadden het jaar daarvoor de gemeentelijke bijdrage van resp. 500 en 1000 gulden te storten. Dat moest dus 2 x overgemaakt worden. Er liepen 209 deelnemers mee. Bij de slotvergadering in oktober van dat jaar, gehouden bij Café Kuipers in Woudsend, was er niemand aanwezig van Balk en Sloten. De wisselbeker werd gewonnen door de damesgroep van de Gymnastiekvereniging Woudsend en werd geplaatst in de prijzenkast van de voetbalvereniging, die in café Kuipers hing. De reden was dat de gymnastiekvereniging werd opgeheven. Verder gingen er dat jaar prijzen naar de PTT van Lemmer, de politie van Wymbritseradeel en de meisjes van de R.K. school Woudsend.

De NNWB

Er werd ook besloten om een paar mensen van de NNWB (Noord Nederlandse Wandel Bond) uit Leeuwarden uit te nodigen. Dat zou misschien meer deelnemers trekken. Dat gebeurde en de uitleg van de NNWB kwam er op neer dat men jaarlijks een bepaalde donatie aan de NNWB betaalde. Zij stelden dan de juryleden vast, van wie de reiskosten voor de Bond waren maar de verblijfkosten voor de organiserende vereniging. De Bond zorgde o.a. ook voor een diploma met het aantal behaalde punten en voor de deelnemerskaarten. Er werd uitgebreid over gediscussieerd en besloten werd de tocht van 1957 op zaterdag 13 juli onder auspiciën van de Bond te organiseren. Na een roerige vergadering besloot de voorzitter de bijeenkomst en sprak de hoop uit 'dat de tocht een groter omvang mag aannemen door vooral meer groepen. Wij zijn ervan overtuigd dat het zal lukken'.

Hoe anders zou het lopen! Er schreef zich namelijk in eerste instantie maar één groep in: de reservepolitie van Wymbritseradeel en dat terwijl alle groepen die ingeschreven stonden bij de NNWB bericht hadden gehad. De plaatselijke comitéleden zouden nog hun best doen er meer groepen bij te krijgen. Van verschillende kanten werden fraaie prijzen aangeboden, de EHBO was weer present en alles was er aan gedaan om de tocht te doen slagen. Het aantal deelnemers was slechts 191. De prijzen vielen dat jaar niet in Woudsend. Tijdens de slotvergadering kwam de te verwachten vraag aan de orde: moeten we volgend jaar weer onder toezicht van de NNWB organiseren of het zelf weer organiseren? Een antwoord kwam er niet tijdens die vergadering, en het notulenschriftje laat daarna alleen maar blanco pagina's zien.

Wel kwam er nog een allerlaatste tocht op 19 juli 1958. Ikzelf liep toen mee met een deel van mijn klas (6e) onder leiding van hoofdmeester B. de Boer. Geoeffend had ik niet (ik vermoed mijn vriendinnen ook niet) en

Twee verschillende uitvoeringen van de medaille. Op de linker medaille staat voorop het jaartal 1953. Op de rechter medaille staat op de achterkant 12-7-'52 vermeld.

het laatste stuk van Spannenburg tot Woudsend viel me erg zwaar. Meester De Boer zei op een gegeven moment: 'Hilly is dubbeltjes aan het zoeken', een gezegde voor krom en gebogen lopen (moel!), dat ik niet kende. Ik leefde meteen op en vroeg: 'Liggen die hier dan?' 'Nee dus.

In het archief zit echter ook een brief aan de organisatie p/a dhr. Nijdam van de reserve-gemeentepolitie Hoogveen, van 22 juli 1958. Een brief die voor zich spreekt en die vermoedelijk de doorslag heeft gegeven om een punt achter het wandelevenement te zetten. Citaat uit die brief: Zoals u bekend is wordt door ons alleen deelgenomen aan tochten die met bondsgoedkeuring worden gehouden. Op uw reclamebiljetten stond dat deze 9e Slotermeerwandeltocht werd gehouden onder auspiciën van de NNWB en met een NNWB jury. Uit navraag is ons gebleken dat dit niet het geval was. U hoeft zich niet te beroepen of overmacht of de schuld te geven aan de NNWB. Uw organisatie klopt kennelijk niet. Ook is toegezegd dat iedereen na afloop een fraaie herinneringsmedaille zou krijgen. Het betrof hier echter medailles, overgehouden van een vorige tocht waar het cijfer 8 was ingeslagen. Een fraaie herinnering? Niemand heeft ons vooraf medegedeeld dat er geen bondsjury aanwezig was; hadden wij dat geweten, voorwaar wij hadden ons terstond huiswaarts begeven.

Tja, dat liegt er niet om en heeft het einde betekent van een sportief evenement. Zou het niet aardig zijn om in samenwerking met Sloten en Balk de wandeltocht nieuw leven in te blazen of zijn er inmiddels al zoveel andere sportieve activiteiten bij gekomen? In die tijd was er niet veel op sportgebied behalve natuurlijk de eigen clubwedstrijden. Wandeltochten waren populair, zegt ook Woudsender Gerlof Bijlsma die verschillende keren heeft meegedaan, niet in een groep maar als individuele loper. Hij herinnert zich dat ze als startgeld 75 cent en later een gulden betaalden.

In het archief zitten twee deelnemerslijsten, van 12 juli 1952. Op een lijst met meerdere namen kwamen uit Woudsend: Siep Lunter, Sjoerd Kuipers, Gerlof Bijlsma, S. de Hoop, meester Agter, J. Poepjes, J. Landman, Sj. Lyklema, G.J. Atsma. Een andere lijstje: Grietje Dijkstra, Mintje de Vries, Afke de Vries, Annie Reijenga, Grietje Reijenga, Janny Tolsma, Nienke Westerhof, Thea Westerhof, Antje Schurer, Hinke Pruiksmā, Jeltje Pruiksmā, Jantje Bijlsma, Sjoukje Pruiksmā, Djoeke Osinga, Hanna Douma, Aaltje Dijkstra, Siene Schilstra, Annie Cannegietter.

Nienke herinnert zich dat het tijdens hun wandeling enorm onweerde en dat ze bij een boer hebben geschuild. Afke de Vries weet het ook nog: 'We liepen in onze gymnastiekleding en bij Spannenburg was de lucht pikzwart. We renden naar beneden en gingen bij de eerste boerderij, die van de familie Wind, in de schuur schuilen. Het onweerde verschrikkelijk. We zaten tegen het hooivak aan met onze handen voor de ogen. Een zoon moest nog naar boven om een dakraam te sluiten. Het was muisstil en we waren erg bang. We zagen dikke vuurbollen voor de schuurramen uiteenspatten. Het stortregende en dat ging maar door. Op een gegeven moment, toen het onweer wegtrok, zijn we toch maar in de regen verder gaan lopen. Het is het zwaarste onweer wat ik me kan herinneren. Thuis moesten we bij onweer altijd uit bed komen en wachtten we met z'n allen bij de keukentafel tot het over was, en dan pas weer naar bed'. Zus Jet, tijdens de tocht thuis bij haar ouders, herinnert zich nog wel dat heit en men behoorlijk ongerust waren over Afke en Mintje.

Minze Visser (Minze Griet uit de Hellingsteech) componeerde in de jaren-'50 een lied op de melodie van 'Ik trek de wandelschoenen aan...'. Schutter was een café op Spannenburg waar nu de houthandel is. Het lied moest tijdens het wandelen worden ingezet door degene die voorop liep en driemaal met een paar pandeksel enkele tellen vooraf gaf....

*De wandeltocht om 't Slotermeer dat is een waar festijn
De een gaat links de ander rechts om toch maar eerst te zijn.
We gaan door vier gemeentes heen en Gaasterland is mooi
Balk dat is de winkel'stad' met al zijn vlaggentoer
Dan gaat de tocht op Wijckel aan, al met z'n stompe toor'n
Maar binnenin is het geheim van Menno Coehoorn
Nu gaat de tocht op Sloten aan, daar is niet veel gewin
Maar toch kreeg men een nieuwe brug, dat is burgerzin
(Eh ja Tjerkgaast slaan we oer, dêr is nog niks te dwaan)
Dan gaat de tocht naar Spannenburg,
daar rijdt men 's winters schaats
'Schutter' is er niet veraf en heeft voor velen plaats
Nu gaan we langs een lange weg en links het einddoel in
Want bij Woudsend staat de muziek die haalt ons vrolijk in
Falderie, faldera, falderie, falderahahaha, falderie faldera
die haalt ons vrolijk in!*

Met een kinderwagen

In 1973 kwam er een ludiek vervolg, zo valt te lezen in een krantenartikel van oktober van dat jaar. Wat was

het geval: Coen Busscher en Ype van der Meulen maakten deel uit van een vriendengroep die regelmatig te vinden waren in 'Bistro Hans', de onofficiële naam van café/bistro De Rakken (nu Meisje Loos) met uitbater Hans Visser. Daar was met hulp van de jongelui flink verbouwd, maar genoemde twee hadden het wat hulp betreft flink laten afweten. Coen weet het nog: 'Ik had toen een hekel aan klussen, maar dat is later helemaal goed gekomen'. Om aan het komende feest te mogen meedoen besloten de feestcommissieleden dat de twee ook maar eens in actie moesten komen door een voettocht af te leggen en wel om het Slotermeer. Om zo nu en dan even te rusten zouden ze dat met een kinderwagen doen, waarin ze om de beurt even konden bijkomen. Coen herinnert zich dat hij er het vaakst in zat, want hij was de lichtste ('maar ik werd hartstikke duizelig door die vering'). In Balk begaf de kinderwagen het, maar er werd een tweede ingezet, want opgeven was niet aan de orde. De jongens hadden het tempo er flink in. Natuurlijk hielden de vrienden, gezeten op een boerenwagen (met geluidsapparatuur voor 'strijdliedere' en tapinstallatie) de twee goed in de gaten.

De wagen, met opschrift 'Iep en Coen met grote mond het meer rond' werd getrokken door een tractor waar overigens ook van alles aan mankeerde en die alleen dankzij een meevende politiemā de tocht mocht voortzetten. Kortom, dikke pret en een pluim voor Ype en Coen, want ze legden de afstand binnen vier uur af! Vlak voor de finish werd het nog even spannend, want de veren van de kinderwagen hadden het begeven. Met touwen werd de zaak weer bij elkaar gebonden. Met het beloofde bier en warme maaltijd van Hans na afloop werd het een geweldig feest.

Hilly Westerhof